

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 224

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 19 martie 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
ACTE ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI		
3.	— Hotărâre pentru încuviințarea măsurii adoptate de Președintele României privind instituirea stării de urgență pe întreg teritoriul României	2
HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI		
159.	— Hotărâre privind înscrierea în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului și darea în administrarea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale a zăcămintului de apă minerală naturală (necarbogazoasă), perimetrul Barnar Vest, județul Suceava	2–3
201.	— Hotărâre privind aprobarea normelor metodologice pentru stabilirea cheltuielilor pentru carantină și luarea unor măsuri în domeniul sănătății, precum și pentru alocarea unei sume din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2020, pentru suplimentarea bugetului Ministerului Sănătății	4
205.	— Hotărâre pentru suplimentarea bugetului Serviciului de Telecomunicații Speciale din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2020	5
206.	— Hotărâre privind suplimentarea bugetului Ministerului Afacerilor Interne din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2020	5
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE		
	Decizia nr. 11 din 17 februarie 2020 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	6–16

ACTE ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI**PARLAMENTUL ROMÂNIEI****CAMERA DEPUTAȚILOR****SENATUL****HOTĂRÂRE****pentru încuviințarea măsurii adoptate
de Președintele României privind instituirea stării de urgență
pe întreg teritoriul României**

În temeiul prevederilor art. 93 alin. (1) din Constituția României, republicată, observând prevederile art. 13 pct. 16, art. 73 și 74 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, aprobat prin Hotărârea Parlamentului României nr. 4/1992, republicat, cu completările ulterioare,

ținând cont de prevederile art. 34 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 453/2004, cu modificările și completările ulterioare,

Parlamentul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Se încuviințează starea de urgență pe întreg teritoriul României, pe o durată de 30 de zile, de la data de 16 martie 2020, ca măsură excepțională adoptată de Președintele României, domnul Klaus-Werner Iohannis, prin Decretul nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 212 din 16 martie 2020.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat în ședința comună din 19 martie 2020, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
ION-MARCEL CIOLACU

p. PREȘEDINTELE SENATULUI,
TITUS CORLĂȚEAN

București, 19 martie 2020.
Nr. 3.

HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI**GUVERNUL ROMÂNIEI****HOTĂRÂRE****privind înscrierea în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului
și darea în administrarea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale a zăcămintului
de apă minerală naturală (necarbogazoasă), perimetrul Barnar Vest, județul Suceava**

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, al art. 288 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu completările ulterioare, și al art. 867 alin. (1) și art. 868 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se aprobă înscrierea în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului și darea în administrarea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale a zăcămintului de apă minerală naturală (necarbogazoasă), perimetrul Barnar

Vest, județul Suceava, având datele de identificare prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — Agenția Națională pentru Resurse Minerale va opera completările corespunzătoare în anexa nr. 22 la

Hotărârea Guvernului nr. 1.705/2006 pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului, cu modificările și completările ulterioare.

PRIM-MINISTRU
LUDOVIC ORBAN

Contrasemnează:
Secretarul general al Guvernului,
Antonel Tănase
Șeful Cancelariei Prim-Ministrului,
Ionel Dancă
Președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale,
Nicolae Turdean
Ministrul finanțelor publice,
Vasile-Florin Cițu

București, 10 martie 2020.
Nr. 159.

ANEXĂ

DATELE DE IDENTIFICARE
privind înscrierea în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului și darea în administrarea
Agenției Naționale pentru Resurse Minerale a zăcămintului de apă minerală naturală (necarbogazoasă),
perimetrul Barnar Vest, județul Suceava

Nr. MFP	Codul de clasificare	Denumirea bunului	Persoana juridică ce administrează bunul	Baza legală	Elemente-cadru de descriere tehnică	Anul și actul dobândirii	Adresa	Vecinătăți	Valoarea de inventar (lei)																								
	8.01.03	Barnar Vest	Agenția Națională pentru Resurse Minerale CUI 4192790		Zăcămintul de apă minerală naturală (necarbogazoasă) este localizat în perimetrul Barnar Vest, având limita de adâncime 100 m, suprafața de 2,054 km ² , nr. topo 5027-17, având următoarele coordonate topografice, în sistemul de referință Stereo 70:	—	Broșteni, Dorna Arini și Crucea, județul Suceava	—	110,6 milioane																								
					<table border="1"> <thead> <tr> <th>pct</th> <th>x</th> <th>y</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>644 300</td> <td>535 125</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>643 500</td> <td>535 500</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>641 125</td> <td>536 850</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>641 125</td> <td>536 100</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>642 000</td> <td>536 100</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>643 000</td> <td>534 750</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>643 840</td> <td>534 500</td> </tr> </tbody> </table>	pct	x	y	1	644 300	535 125	2	643 500	535 500	3	641 125	536 850	4	641 125	536 100	5	642 000	536 100	6	643 000	534 750	7	643 840	534 500				
pct	x	y																															
1	644 300	535 125																															
2	643 500	535 500																															
3	641 125	536 850																															
4	641 125	536 100																															
5	642 000	536 100																															
6	643 000	534 750																															
7	643 840	534 500																															

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE

privind aprobarea normelor metodologice pentru stabilirea cheltuielilor pentru carantină și luarea unor măsuri în domeniul sănătății, precum și pentru alocarea unei sume din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2020, pentru suplimentarea bugetului Ministerului Sănătății

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, al art. 30 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, al art. 2 alin. (7) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și al art. 8 alin. (8) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2020 privind stocurile de urgență medicală, precum și unele măsuri aferente instituirii carantinei,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — (1) Prin prezenta hotărâre se aprobă normele metodologice pentru stabilirea cheltuielilor pentru carantină.

(2) În vederea punerii în aplicare a prevederilor art. 2 alin. (7) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare, autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura spații special amenajate pentru carantină în vederea cazării persoanelor care intră pe teritoriul României din zonele afectate de COVID-19 stabilite prin ordin al ministrului sănătății.

(3) În vederea punerii în aplicare a prevederilor art. 2 alin. (7) din Legea nr. 95/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, identificarea și stabilirea spațiilor pentru carantină se realizează cu sprijinul direcțiilor de sănătate publică județene și a municipiului București.

Art. 2. — Cheltuielile aferente carantinei pentru fiecare persoană sunt următoarele:

a) alocația de cazare în valoare de 230 lei/zi, care include, pe lângă costurile legate de asigurarea spațiului de locuit, costurile cu servicii de curățenie, servicii de spălătorie, produse de igienă personală, lenjerie, prosoape, protecția bagajelor persoanelor și a altor efecte personale ale acestora; în situația în care persoana este cazată într-un centru de carantină pus la dispoziție în mod gratuit, alocația de cazare este în valoare de 50 lei/zi, care include cheltuielile pentru serviciile de curățenie, servicii de spălătorie, produse de igienă personală, lenjerie, prosoape, protecția bagajelor și a altor efecte personale ale acestora;

b) indemnizația de cazare, în cuantum de 70 lei/zi, care include următoarele cheltuieli:

- (i) cheltuieli cu hrana — 3 mese/zi, servite în cameră, cu utilizarea tacâmurilor și a veselei de unică folosință;
- (ii) cheltuieli cu apa — între 2—4 l/zi/persoană, cu utilizarea paharelor de unică folosință;
- (iii) cheltuieli cu îmbrăcăminte corespunzătoare — câte 2 pijamale și 2 perechi de papuci de unică folosință pentru toată perioada de carantinare;

c) în cazul în care persoana aflată în carantină necesită servicii de traducere, cheltuielile aferente acestora se vor deconta pe bază de documente justificative;

d) în cazul în care persoana aflată în carantină necesită tratament pentru afecțiuni preexistente sau care pot apărea în perioada de carantină, acesta se va acorda în baza unor documente medicale de tipul: scrisoare medicală, rețetă, iar cheltuielile aferente acestora se vor deconta pe baza documentelor justificative.

Art. 3. — (1) Fondurile necesare pentru decontarea cheltuielilor prevăzute la art. 2 se asigură prin transfer din bugetul Ministerului Sănătății, lunar, la solicitarea direcțiilor de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București, pe baza unui borderou centralizator al documentelor justificative aferente, la sfârșitul perioadei de carantină.

(2) Direcțiile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București decontează cheltuielile prevăzute la art. 2 aferente carantinei la solicitarea autorităților administrației publice locale sau a operatorilor economici, după caz, în baza documentelor justificative.

Art. 4. — Se aprobă suplimentarea bugetului Ministerului Sănătății pe anul 2020 din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, la cap. 66.01 „Sănătate” titlul 51 „Transferuri între unități ale administrației publice”, prin introducerea unui nou articol bugetar „Transferuri din bugetul de stat către bugetele locale pentru decontarea cheltuielilor pentru carantină”, cu suma de 42.000 mii lei destinată finanțării cheltuielilor prevăzute la art. 2.

Art. 5. — Ministerul Finanțelor Publice este autorizat să introducă, la propunerea ordonatorului principal de credite, modificările corespunzătoare în structura bugetului de stat și în volumul și structura bugetului Ministerului Sănătății pe anul 2020.

PRIM-MINISTRU
LUDOVIC ORBAN

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
Raluca Turcan
Ministrul sănătății,
Victor Sebastian Costache
Ministrul afacerilor interne,
Marcel Ion Vela
Ministrul finanțelor publice,
Vasile-Florin Cițu

GUVERNUL ROMÂNIEI
HOTĂRÂRE
pentru suplimentarea bugetului Serviciului de Telecomunicații Speciale
din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2020

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 30 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se aprobă suplimentarea bugetului Serviciului de Telecomunicații Speciale pe anul 2020 cu suma de 10.379 mii lei, la capitolul 61.01 „Ordine publică și siguranță națională”, din care 2.619 mii lei la titlul 20 „Bunuri și servicii” și 7.760 mii lei la titlul 71 „Active nefinanciare”, din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2020.

Art. 2. — (1) Sumele alocate potrivit prezentei hotărâri vor fi utilizate pentru implementarea soluțiilor de comunicații și tehnologia informației necesare pentru asigurarea desfășurării în condiții de izolare a activității membrilor Guvernului și ai Parlamentului României, precum și a activității celorlalte instituții publice implicate în combaterea epidemiei de coronavirus și limitarea răspândirii acesteia.

(2) Sumele rămase neutilizate se restituie la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului până la sfârșitul anului 2020.

Art. 3. — Se autorizează Ministerul Finanțelor Publice să introducă, la propunerea ordonatorului principal de credite, modificările corespunzătoare în structura bugetului de stat și în volumul și structura bugetului Serviciului de Telecomunicații Speciale pe anul 2020.

Art. 4. — Serviciul de Telecomunicații Speciale răspunde de modul de utilizare a sumelor alocate potrivit prezentei hotărâri, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

PRIM-MINISTRU
LUDOVIC ORBAN

Contrasemnează:
Ministrul afacerilor interne,
Marcel Ion Vela
p. Directorul Serviciului de Telecomunicații Speciale,
Ionel-Sorin Bălan
Ministrul finanțelor publice,
Vasile-Florin Cițu

București, 18 martie 2020.
Nr. 205.

GUVERNUL ROMÂNIEI
HOTĂRÂRE
privind suplimentarea bugetului Ministerului Afacerilor Interne
din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2020

Având în vedere prevederile Decretului nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României, în temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 30 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se aprobă suplimentarea bugetului Ministerului Afacerilor Interne pe anul 2020 cu suma de 100.000 mii lei, la capitolul 61.01 „Ordine publică și siguranță națională” titlul 71 „Active nefinanciare”, din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2020, în vederea gestionării infecțiilor de coronavirus SARS-CoV-2.

Art. 2. — (1) Ordonatorul principal de credite răspunde de modul de utilizare, în conformitate cu dispozițiile legale, a sumei alocate potrivit prevederilor art. 1.

(2) Sumele rămase neutilizate se restituie la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului până la sfârșitul anului 2020.

Art. 3. — Se autorizează Ministerul Finanțelor Publice să introducă, la propunerea ordonatorului principal de credite, modificările corespunzătoare în structura bugetului de stat și în volumul și structura bugetului Ministerului Afacerilor Interne pe anul 2020.

PRIM-MINISTRU
LUDOVIC ORBAN

Contrasemnează:
Ministrul afacerilor interne,
Marcel Ion Vela
Ministrul finanțelor publice,
Vasile-Florin Cițu

București, 18 martie 2020.
Nr. 206.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 11

din 17 februarie 2020

Dosar nr. 2.746/1/2019

Corina-Alina Corbu	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici	— președintele Secției I civile
Daniel Grădinaru	— președintele Secției penale
Bianca Elena Țăndărescu	— judecător la Secția I civilă
Alina Iuliana Țuca	— judecător la Secția I civilă
Carmen Georgeta Negriță	— judecător la Secția I civilă
Mirela Vișan	— judecător la Secția I civilă
Lavinia Curelea	— judecător la Secția I civilă
Săndel Lucian Macavei	— judecător la Secția a II-a civilă
Valentin Horia Șelaru	— judecător la Secția a II-a civilă
Lucia Tatiana Rog	— judecător la Secția a II-a civilă
Simona Elena Cîrnaru	— judecător la Secția a II-a civilă
Andrei Claudiu Rus	— judecător la Secția a II-a civilă

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept investit cu soluționarea Dosarului nr. 2.746/1/2019 este constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror Luminița Nicolescu.

4. La ședința de judecată participă doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă, în Dosarul nr. 1.001/103/2018, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

6. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care s-a comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, nefiind depuse de către părți puncte de vedere formulate în scris privind chestiunea de drept supusă judecării. La dosar au fost transmise de către instanțele naționale hotărârile judecătorești ce au fost identificate, precum și opiniile teoretice exprimate de judecători. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii.

7. Președintele completului acordă cuvântul reprezentantei Ministerului Public asupra sesizării pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile.

8. Doamna procuror Luminița Nicolescu solicită, în principal, respingerea ca inadmisibilă a sesizării, apreciind că nu sunt întrunite cerințele din art. 519 din Codul de procedură civilă care prevăd ca obiectul sesizării să vizeze o chestiune de drept veritabilă, cu un grad de dificultate ridicat, precum și cea referitoare la nestatuarea anterioară de către instanța supremă în cadrul unui mecanism de unificare a practicii judiciare asupra

chestiunii ce face obiectul sesizării. Arată că, prin Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a răspuns deja la întrebările formulate de instanța de trimitere, aceasta din urmă având de aplicat dezlegările cu valoare de principiu, în concret, în speța dedusă judecării. De asemenea, nici condiția noutății nu poate fi reținută, nefiind vorba despre o reglementare nouă, iar asupra acestei chestiuni s-au pronunțat până în prezent atât instanțele civile și penale, cât și Curtea Constituțională. În subsidiar, pe fondul sesizării, apreciază că dreptul la despăgubire reglementat de dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală vizează și cazul în care privarea nelegală de libertate derivă din punerea în executare a unui mandat de executare a pedepsei închisorii. Și în această situație, stabilirea nelegalității măsurii privative de libertate trebuie să fie explicită, hotărârea pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului în casație fiind o hotărâre definitivă, care se circumscrie categoriei hotărârilor definitive ale instanțelor de judecată investite cu judecarea cauzei la care se referă textul de lege menționat.

9. Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că nu există întrebări sau chestiuni prealabile și declară dezbaterile închise, iar completul rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

10. Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă, prin Încheierea din 23 septembrie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 1.001/103/2018, a dispus, din oficiu, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

— *dacă art. 539 din Codul de procedură penală se referă doar la măsurile preventive privative de libertate sau și la caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare;*

— *în caz afirmativ, dacă, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare trebuie să fie constatat explicit prin hotărâre definitivă a instanței de judecată investite cu judecata cauzei penale și dacă sintagma „hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei” include și hotărârea pronunțată în soluționarea unui recurs în casație.*

II. Prevederile legale incidente

11. Art. 539 din Codul de procedură penală „Dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate” prevede că:
„Art. 539. — (1) Are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată nelegal de libertate.

(2) *Privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei.*"

III. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept menționată

12. Prin Cererea înregistrată la 15 mai 2018 cu nr. 1.001/103/2018 pe rolul Tribunalului Neamț — Secția I civilă și de contencios administrativ, reclamanta a solicitat, în temeiul dispozițiilor art. 539 din Codul de procedură penală, obligarea pârâtului statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice, să îi plătească suma de 100.000 euro cu titlu de daune morale și suma de 10.000 euro cu titlu de daune materiale, precum și cheltuieli de judecată.

13. În motivare, reclamanta a arătat că, prin Sentința nr. 47 din 4 iulie 2016, pronunțată de Tribunalul Neamț — Secția penală în Dosarul nr. 2.324/103/2014, a fost condamnată la pedeapsa de 3 ani închisoare. În baza art. 91 și 92 din Codul penal s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, iar în baza art. 65 alin. (1) din Codul penal s-a dispus interzicerea exercitării drepturilor prevăzute de art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) din Codul penal.

14. Întrucât nu îi erau aplicabile dispozițiile art. 65 alin. (1) din Codul penal, reprezentanții Ministerului Public au formulat apel, în favoarea sa, împotriva sentinței penale mai sus indicate. Din eroare însă Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a considerat că apelul a fost declarat în defavoarea inculpatei și, prin Decizia penală nr. 296 din 9 martie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 2.324/103/2014, apelul a fost admis, dispunându-se înlăturarea dispoziției privind suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei închisorii de 3 ani.

15. În consecință, reclamanta a fost încarcerată începând cu data de 9 martie 2017 până la data de 21 noiembrie 2017, când, prin Decizia nr. 459/RC din 21 noiembrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 2.324/103/2014, Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală a admis recursul în casație declarat de inculpată, a anulat formele de executare a pedepsei și a trimis cauza pentru rejudecarea apelului.

16. Ulterior, prin Decizia nr. 233 din 21 februarie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în rejudecare, a fost admis apelul declarat de Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău, iar Sentința penală nr. 47 din 4 iulie 2016 a Tribunalului Neamț a fost desființată în parte, numai în privința momentului de la care se execută pedeapsa accesorie a interzicerii exercitării unor drepturi.

17. S-a mai arătat de către reclamantă că, din cauza încarcerării sale pe o perioadă de 8 luni, afacerea pe care o avea a fost închisă, contractul său de muncă a încetat prin acordul părților, iar în plan psihic a suferit un șoc de pe urma căruia încă nu și-a revenit. În arest a avut condiții grele, iar tratamentul pe care a trebuit să îl îndure a fost de neimaginat, suferința sa fiind cu atât mai mare cu cât știa că apelul fusese declarat în favoarea ei.

18. În drept, reclamanta a invocat prevederile art. 539 din Codul de procedură penală.

19. Prin întâmpinare, pârâtul statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice, a invocat excepțiile inadmisibilității și prematurității acțiunii, motivate de faptul că reclamanta nu deține o hotărâre judecătorească definitivă prin care să se fi constatat eroarea judiciară, așa cum prevede art. 539 din Codul de procedură penală.

20. Pe fondul cauzei, pârâtul a solicitat respingerea ca nefondată a acțiunii, deoarece reclamanta nu a solicitat și nici nu a dovedit, conform dispozițiilor art. 539 și art. 541 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al lipsirii sale de libertate.

21. Prin Sentința civilă nr. 30 din 21 ianuarie 2019, pronunțată de Tribunalul Neamț — Secția I civilă și de contencios administrativ în Dosarul nr. 1.001/103/2018, s-au respins ca nefondate excepțiile inadmisibilității și prematurității acțiunii, precum și acțiunea în pretenții civile formulată de reclamantă împotriva pârâtului.

22. În privința excepției inadmisibilității acțiunii, prima instanță a constatat că aceasta nu este fondată pentru că cerința privind existența unei hotărâri judecătorești de constatare a privării nelegale de libertate este una dintre cerințele de fond ale exercitării acțiunii întemeiate pe dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală, iar nu o condiție prealabilă. Nici excepția prematurității acțiunii nu este fondată, întrucât reclamanta a invocat faptul că privarea nelegală de libertate reiese din Decizia penală nr. 459/RC din 21 noiembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care s-a dispus casarea în parte a Deciziei penale nr. 296 din 9 martie 2017, pronunțată de Curtea de Apel Bacău, în privința înlăturării dispoziției privind suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei închisorii.

23. Pe fondul cauzei, instanța a reținut că pedeapsa închisorii penale este prin însăși natura sa una privativă de libertate și că suspendarea executării pedepsei sub supraveghere reprezintă o modalitate de executare pe care instanța de judecată o poate dispune în funcție de circumstanțele personale ale condamnatului.

24. În acest context s-a apreciat că Decizia penală nr. 459/RC din 21 noiembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, nu îndeplinește cerințele art. 539 din Codul de procedură penală, întrucât din hotărâre nu reiese că încarcerarea reclamantei în perioada 9.03.2017—21.11.2017 ar fi constituit o privare nelegală de libertate. Prin hotărâre s-a constatat, într-adevăr, că apelul declarat de reprezentanții Ministerului Public a fost în mod greșit interpretat ca fiind formulat în defavoarea reclamantei, motiv pentru care Decizia penală nr. 296 din 9 martie 2017 a Curții de Apel Bacău a fost casată numai în privința înlăturării dispoziției privind suspendarea executării pedepsei închisorii sub supraveghere. În urma rejudecării apelului însă, prin Decizia penală nr. 233 din 21 februarie 2018, Curtea de Apel Bacău a menținut condamnarea reclamantei la pedeapsa închisorii pentru aceeași durată și în aceeași modalitate de executare, ceea ce înseamnă că reclamanta nu a fost lipsită de libertate în mod nelegal.

25. Ca dovadă, perioada în care reclamanta a fost încarcerată a fost dedusă din pedeapsă.

26. Chiar dacă agravarea situației reclamantei într-un apel formulat în favoarea acesteia este o greșeală de judecată, dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală se referă la lipsirea de libertate a unei persoane nevinovate, nu a uneia care a fost condamnată definitiv la pedeapsa închisorii.

27. În temeiul acestui text de lege, a mai constatat tribunalul, nici persoanele care au fost achitate în mod definitiv de o acuzație penală nu pot pretinde că ar fi fost private nelegal de libertate pe perioada arestului preventiv, dacă această măsură preventivă a fost luată cu respectarea dispozițiilor legale.

28. Pe baza acestor considerente s-a apreciat că reclamanta nu a suferit vreun prejudiciu moral pentru că statutul său de persoană condamnată penal pentru săvârșirea unor infracțiuni de corupție a rămas neschimbat. Desigur, executarea pedepsei închisorii sub supraveghere este mult mai de dorit decât încarcerarea efectivă, însă, în același timp, nu trebuie pierdut din vedere că modalitatea de executare a pedepsei închisorii

este o chestiune de apreciere, nu un drept al reclamantei care, în speță, să fi fost încălcat.

29. Prin urmare, constatând că nu sunt întrunite cerințele art. 539 din Codul de procedură penală, în sensul că nu a existat o privare de libertate pe nedrept a reclamantei și că aceasta nu a dovedit existența vreunui prejudiciu moral sau material, tribunalul a respins ca nefondată acțiunea în pretenții.

30. *Împotriva acestei hotărâri a declarat apel* reclamanta, prin care a solicitat admiterea acestuia și schimbarea sentinței atacate, în sensul admiterii acțiunii, apreciind că dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală se referă la privarea nelegală de libertate, și nu la vinovăție. Or, prin decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a stabilit că privarea de libertate a fost nelegală.

IV. Aspectele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

31. *Asupra admisibilității sesizării*, completul de judecată al instanței de trimitere a apreciat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, arătând următoarele:

32. Cauza se află pe rolul Curții de Apel Bacău, ca instanță competentă să judece în apel cauza în ultimă instanță, conform prevederilor art. XVIII din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările ulterioare.

33. De lămurirea modului de interpretare/aplicare a dispozițiilor art. 539 din Codul de procedură penală depinde soluționarea pe fond a cauzei, întrucât soluționarea fondului presupune verificarea aplicabilității dispozițiilor art. 539 din Codul de procedură penală și în ipoteza în care privarea nelegală de libertate a avut loc după pronunțarea unei hotărâri de condamnare, precum și a aspectului referitor la existența unei hotărâri definitive penale care să constate caracterul nelegal al acestei privări de libertate, respectiv a faptului dacă în această categorie poate fi inclusă și hotărârea pronunțată în soluționarea unui recurs în casație.

34. În ceea ce privește caracterul de noutate, instanța de trimitere a apreciat că această condiție este îndeplinită, completul de judecată al Curții de Apel Bacău fiind investit pentru prima dată cu o cauză în care se pune în discuție această chestiune de drept, iar instanța supremă nu a fost investită până la data pronunțării încheierii de sesizare cu un recurs în interesul legii sau în baza art. 520 din Codul de procedură civilă. De asemenea, nu se poate concluziona că există deja o practică judiciară constantă, care ar fi diluat caracterul de noutate, nefiind identificate soluții pronunțate de alte instanțe.

35. Instanța de sesizare a apreciat necesară lămurirea chestiunii de drept, având în vedere că Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, se referă la caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate, în cauză invocându-se privarea nelegală de libertate intervenită după ce respectiva persoană a fost condamnată, privare de libertate ce s-a produs ca urmare a încălcării principiului *non reformatio in peius*, apreciindu-se de către instanța penală asupra modalității de executare a pedepsei principale în contextul în care o atare chestiune nu era supusă evoluțiunii.

36. Problema de drept prezintă dificultate, întrucât dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală prevăd la alin. (1) faptul că are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată nelegal de libertate, fiind necesar a se stabili dacă se include în sfera de aplicare a acestui text normativ caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare.

37. Astfel, deciziile pronunțate până în prezent de Înalta Curte de Casație și Justiție au avut în vedere caracterul nelegal al măsurilor preventive, sintagma „în cursul procesului penal” fiind examinată din perspectiva fazei de urmărire și a fazei de judecată finalizate prin hotărâre definitivă de achitare sau de condamnare; prin urmare, a fost analizat dreptul la reparării pentru prejudicii derivate din privarea nelegală de libertate care a avut loc până la momentul pronunțării hotărârii definitive de achitare sau de condamnare.

38. Noutatea prezentei probleme de drept constă în invocarea unei privări de libertate ulterior pronunțării unei hotărâri penale definitive, fiind posibilă atât interpretarea conform căreia după pronunțarea hotărârii definitive situația nu se mai include în „cursul procesului penal”, întrucât acesta a fost finalizat, precum și interpretarea contrară, în sensul includerii și fazei executării în cursul procesului penal.

39. În doctrina de specialitate, procesul penal este împărțit în mai multe faze, respectiv: urmărirea penală, camera preliminară, judecata și punerea în executare a hotărârilor penale, fiind important de stabilit dacă sintagma „cursul procesului penal” se interpretează în această modalitate sau se impune o abordare restrictivă a noțiunii.

40. De asemenea, față de Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, prin care s-a stabilit că se impune constatarea caracterului nelegal al măsurilor preventive privative de libertate în mod explicit prin actele jurisdicționale, respectiv ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investite cu judecarea cauzei, se impune a se stabili dacă și hotărârea pronunțată în recurs în casație se include în această enumerare, putând fi cuprinsă în sintagma „hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei”.

41. Această problemă prezintă caracter de dificultate, având în vedere faptul că recursul în casație urmărește să supună Înaltei Curți de Casație și Justiție judecarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile (art. 433 din Codul de procedură penală), fiind examinate exclusiv aspecte care țin de legalitatea deciziei atacate, putând însă exista ipoteze în care nelegalitatea hotărârii recurate (cum este cazul în speță), analizată prin prisma pct. 12 al alin. (1) al art. 438 (*s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege*), să conducă inclusiv la reținerea caracterului nelegal al privării de libertate.

42. Pe de altă parte, analiza eventualului caracter nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare (în faza de executare a pedepsei) se poate realiza pe calea contestației la executare, reglementată de dispozițiile art. 597—599 din Codul de procedură penală, în cuprinsul Deciziei nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii fiind subliniat faptul că art. 598 alin. (1) lit. c) teza a doua din Codul de procedură penală, respectiv „când se ivește (...) vreo împiedicare la executare”, este foarte cuprinzător, permițând analiza inclusiv a eventualului caracter nelegal al detenției.

V. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

43. Potrivit încheierii de sesizare, *reclamanta* nu și-a exprimat punctul de vedere cu privire la chestiunea de drept pusă în discuție de către instanță.

44. *Intimatul statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice*, a considerat că hotărârile judecătorești definitive ale instanțelor penale în cuprinsul cărora nu este constatat explicit caracterul nelegal al privării de libertate nu se încadrează în categoria

actelor enumerate la art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, prin hotărârea pronunțată în cauză în soluționarea unui recurs în casație nefiind constatat în mod explicit acest fapt, astfel încât instanța de judecată civilă ar fi pusă în situația de a constata ea însăși acest caracter, deși nu îi revine această competență. Chiar dacă agravarea situației reclamantei într-un apel formulat în favoarea sa este o greșeală de judecată, dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală se referă la lipsirea de libertate a unei persoane nevinovate, nu a uneia care a fost condamnată definitiv.

45. În concluzie, a arătat că o hotărâre definitivă a unei instanțe penale nu reprezintă prin ea însăși temei al stabilirii caracterului nelegal al privării de libertate, atât timp cât nu se constată explicit în cuprinsul acesteia acest aspect, urmând ca tot o instanță penală să constate acest aspect, eventual, pe calea unei contestații la executare.

46. *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Bacău* a opinat în sensul admisibilității sesizării și necesității dezlegării acestei chestiuni de drept.

47. După comunicarea raportului întocmit de judecătorii-raportori, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, nu au fost formulate puncte de vedere de către părți.

VI. Punctul de vedere al titularului sesizării cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

48. *Cu privire la prima întrebare*, având în vedere că hotărârea definitivă în baza căreia se pretinde caracterul nelegal al arestării a fost casată în calea extraordinară de atac a recursului în casație, cauza fiind trimisă spre rejudecarea apelului, completul de judecată care a formulat sesizarea a apreciat că prevederile art. 539 alin. (1) din Codul de procedură penală se referă și la caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare, perioada de privare de libertate invocată de către reclamantă producându-se tot în cursul procesului penal, acesta finalizându-se prin pronunțarea celei de-a doua hotărâri din apel. Acceptarea acestei teze implică un răspuns afirmativ și la cea de-a doua întrebare, întrucât numai prin admiterea recursului în casație s-a pierdut caracterul definitiv al hotărârii penale și s-a rejudecat apelul, ceea ce a determinat ca perioada de detenție cuprinsă între cele două hotărâri din apel (definitive) să se situeze în sfera fazei judecătorești. Un răspuns negativ la cea de-a doua întrebare face ca perioada în care reclamanta a fost privată de libertate să se situeze în faza executării hotărârii instanței penale, instanța de sesizare apreciind că și în această ipoteză suntem în „cursul procesului penal”, trimiterea legislativă fiind efectuată la toate cele 4 faze ale procesului penal.

49. Cu privire la cea de-a doua întrebare, opinia completului de judecată care a formulat sesizarea este în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare trebuie să fie constatat explicit prin hotărâre definitivă a instanței de judecată investite cu judecata cauzei penale, iar în sintagma „hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei” se include și hotărârea pronunțată în soluționarea unui recurs în casație.

50. În susținerea acestei opinii se are în vedere faptul că, prin intermediul unui recurs în casație, chiar dacă se verifică în principiu aspecte de nelegalitate a sentinței atacate, se poate constata inclusiv caracterul nelegal al privării de libertate, în ipoteze precum cea din speță, în care reclamantul a fost privat de libertate ca urmare a aplicării pedepsei în alte limite decât cele prevăzute de lege.

51. Instanța de trimitere a avut în vedere și faptul că nu în toate cazurile este competentă instanța penală de executare a statua asupra caracterului nelegal al detenției, numai pe calea

unui recurs în casație putându-se constata aplicarea pedepsei în alte limite prevăzute de lege și, pe cale de consecință, caracterul nelegal al privării de libertate, excluderea acestui tip de hotărâre închizând dreptul la repararea pagubei în cazuri precum cel în discuție.

52. S-a mai reținut faptul că, deși limitele analizei în cadrul Deciziei nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii sunt diferite (referindu-se la măsuri preventive privative de libertate), considerentele acestei dezlegări de drept se aplică *mutatis mutandis* și în acest caz. Astfel, în cuprinsul paragrafului 34 al acestei decizii s-a reținut că sintagma „instanța de judecată investită cu judecarea cauzei” se referă doar la instanța penală investită cu judecarea cauzei în primă instanță sau apel ori, eventual, cu o cale extraordinară de atac, nefiind efectuate distincții cu privire la căile extraordinare de atac (contestația în anulare, recursul în casație, revizuirea, redeschiderea procesului în cazul judecării fără condamnat).

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

53. Din datele și hotărârile judecătorești comunicate de curțile de apel, la solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, au rezultat următoarele aspecte:

54. *Curțile de apel Târgu Mureș, Suceava, Ploiești, Pitești, Oradea, Craiova, Cluj* au comunicat că nu au identificat practică judiciară referitoare la chestiunea de drept ce constituie obiectul sesizării.

55. Nici *curțile de apel Timișoara, Iași, Galați, Brașov și Bacău* nu au identificat hotărâri judecătorești, dar au transmis puncte de vedere teoretice, după cum urmează:

Referitor la prima întrebare

56. *Într-o opinie* s-a apreciat că dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală se referă atât la măsurile preventive privative de libertate, cât și la caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare, perioada de privare de libertate situându-se în cursul procesului penal (*Curtea de Apel Brașov, Tribunalul Covasna — Secția penală, Curtea de Apel Galați — Secția civilă, opinia majoritară la nivelul judecătorilor Galați, Tecuci și Liești, Curtea de Apel Timișoara — Secția I civilă și secțiile civile ale instanțelor din raza teritorială a acestei curți de apel, Judecătoria Onești, Judecătoria Moinești, Judecătoria Roman, Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă, Tribunalul Ilfov — Secția civilă, Tribunalul Giurgiu și instanțele arondate, Tribunalul Teleorman*).

57. *Într-o altă opinie* s-a considerat că prevederile art. 539 alin. (1) din Codul de procedură penală se referă numai la măsurile preventive privative de libertate, nu și la arestarea unei persoane în baza unui mandat de executare a pedepsei închisorii, emis după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, întrucât, după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, nu mai există arestare preventivă, ci executarea pedepsei, astfel încât situația cade, eventual, sub incidența art. 538 din Codul de procedură penală (*opinia majoritară a judecătorilor din cadrul Secției I civile a Curții de Apel Timișoara și a celor din cadrul secțiilor civile ale instanțelor din circumscripția teritorială a acestei curți de apel, Tribunalul Vaslui, opinia majoritară la nivelul Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie, Tribunalul București — secțiile a III-a, a IV-a și a V-a civile, Tribunalul Călărași — Secția penală, Tribunalul Ialomița — Secția penală și instanțele arondate*).

Referitor la cea de-a doua întrebare

58. *Într-o opinie, majoritară*, în raport cu prevederile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală și avându-se în vedere statuările Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii din Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017, s-a apreciat că este necesar a se

constata în mod explicit caracterul nelegal al arestării, printr-o hotărâre definitivă a instanței de judecată investite cu soluționarea cauzei penale, inclusiv printr-o hotărâre pronunțată în recurs în casație, care este o cale extraordinară de atac (*Curtea de Apel Brașov, Tribunalul Covasna — Secția penală, Curtea de Apel Galați — Secția civilă, opinia majoritară la nivelul judecătorilor Galați, Tecuci și Liești, Judecătoria Onești, Judecătoria Moinești, Judecătoria Roman, Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă, Tribunalul București — secțiile a III-a, a IV-a și a V-a civile, Tribunalul Ilfov — Secția civilă, Tribunalul Giurgiu și instanțele arondate, Tribunalul Teleorman*).

59. Într-o altă opinie, minoritară, s-a arătat că analiza eventualului caracter nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare, fiind vorba de faza de executare a pedepsei, se poate realiza pe calea contestației la executare în condițiile art. 597—599 din Codul de procedură penală (*Tribunalul Vaslui*).

60. *Curțile de apel Constanța, Alba Iulia și București* au identificat practică judiciară, ce va fi prezentată în continuare, transmițând totodată și punctele de vedere teoretice, ce au fost evidențiate mai sus.

61. *Curtea de Apel Constanța* a înaintat cu titlu de practică judiciară trei decizii ale Secției I civile, prin care instanța a reținut că de repararea prejudiciului în temeiul art. 539 din Codul de procedură penală poate să beneficieze nu numai persoana care a fost definitiv achitată, dar și o persoană condamnată prin hotărâre judecătorească pronunțată în cursul procesului penal, dacă se stabilește că privarea de libertate, anterior condamnării, s-a dispus în mod nelegal. Organele judiciare penale, iar nu instanțele civile, sunt cele care au obligația de a se pronunța cu privire la legalitatea măsurii preventive privative de libertate.

62. *Curtea de Apel Alba Iulia* a comunicat că la nivelul Secției I civile a acestei instanțe și al Tribunalului Sibiu au fost identificate hotărâri judecătorești cu privire la cea de-a doua întrebare din sesizare, în sensul că stabilirea caracterului nelegal al privării de libertate nu trebuie să fie cuprinsă explicit într-un act jurisdicțional, ci poate fi dedusă, implicit, din hotărârea definitivă de achitare.

63. *Curtea de Apel București* a înaintat trei decizii ale Secției a III-a civile și pentru cauze cu minori și de familie, arătând că a fost exprimată atât opinia că, interpretându-se *stricto sensu* textul de lege, s-a considerat că stabilirea caracterului nelegal al arestării trebuie să decurgă dintr-o constatare explicită a acestui aspect prin unul dintre actele jurisdicționale menționate în cuprinsul art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, cât și opinia că hotărârea penală definitivă de achitare, în funcție de datele particulare ale cauzei, poate conferi implicit un caracter nelegal măsurii privative de libertate, justificat de rațiuni derivate din criteriile de interpretare a legii, precum și prin valorificarea unor principii de drept.

64. S-a avut în vedere că, în practică, aproape în toate cauzele penale finalizate printr-o hotărâre de achitare, instanțele nu se pronunță decât asupra legalității măsurilor preventive în curs de executare, nu și asupra acelor care au încetat anterior acestui moment.

65. Dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate prevăzut de art. 539 din Codul de procedură penală este reglementat exclusiv în cazul în care o persoană a fost privată nelegal de libertate, independent dacă procesul penal s-a finalizat cu o hotărâre de achitare sau de condamnare definitivă.

66. Altfel spus, dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală nu condiționează dreptul la despăgubiri de stabilirea nevinovăției persoanei trimise în judecată, ci doar de stabilirea nelegalității detenției.

67. Au fost avute în vedere și statuările din Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii.

68. *Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție*, prin Adresa nr. 2.631/C/3.619/III-5/2019 din 28 noiembrie 2019, a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practica judiciară, în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul prezentei sesizări.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale

69. Dispozițiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală au constituit obiect al controlului de constituționalitate, iar prin *Decizia nr. 48 din 16 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 346 din 5 mai 2016, Decizia nr. 179 din 29 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 306 din 21 aprilie 2016, Decizia nr. 271 din 10 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 519 din 11 iulie 2016, și Decizia nr. 133 din 9 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 364 din 16 mai 2017*, Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiate, excepțiile de neconstituționalitate cu un atare obiect.

70. În considerentele deciziilor sus-menționate, Curtea Constituțională a reținut că dispozițiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt similare prevederilor art. 504 alin. 3 din Codul de procedură penală din 1968, care au fost supuse controlului de constituționalitate prin *Decizia nr. 417 din 14 octombrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.044 din 11 noiembrie 2004, Decizia nr. 221 din 21 aprilie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 516 din 17 iunie 2005, și Decizia nr. 78 din 5 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 152 din 28 februarie 2008*, prin care s-a constatat că textul de lege criticat este o concretizare a principiului constituțional prevăzut de art. 52 alin. (3) din Constituție, conform căruia „*Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii [...]*”, și, pe cale de consecință, realizarea dreptului la repararea de către stat a pagubei cauzate prin erorile judiciare are loc în condițiile legii. Prin aceleași decizii Curtea Constituțională a reținut că prevederile art. 504 alin. 3 din Codul de procedură penală din 1968 nu numai că nu îngăduiesc accesul liber la justiție, ci instituie tocmai norme procedurale necesare exercitării acestui drept, fiind în deplină concordanță și cu dispozițiile constituționale ale art. 126 alin. (2), în temeiul cărora procedura de judecată este prevăzută numai prin lege. De asemenea Curtea a statuat că reglementarea expresă a actelor procedurale prin care se constată încălcarea libertății individuale nu este de natură a limita accesul liber la justiție al acelor persoane care nu se regăsesc în unul dintre cazurile enumerate în art. 504 alin. 3 din Codul de procedură penală din 1968, acestea având posibilitatea de a-și valorifica dreptul în justiție pe alte căi legale, dar în condițiile legii și urmând procedura prevăzută de lege.

71. Curtea Constituțională a reținut totodată că prin actualele norme procesual penale — respectiv art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală — legiuitorul a condiționat repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate de stabilirea acesteia prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investite cu judecarea cauzei, după caz. Această condiționare dă naștere în sarcina organelor judiciare anterior menționate a unei obligații de a se pronunța prin încheieri definitive, conform textului criticat, cu privire la caracterul nelegal al măsurilor preventive

privative de libertate dispuse pe parcursul procesului penal, inclusiv în etapele anterioare celei în care se pronunță hotărârea definitivă și care au făcut obiectul controlului pe calea contestației sau care ar fi putut fi contestate, conform prevederilor art. 204—206 din Codul de procedură penală. De asemenea aceasta presupune obligația instanței de judecată, care se pronunță prin hotărâre definitivă asupra cauzei, de a stabili caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate.

72. Curtea Constituțională a constatat că atribuirea de către legiuitor a competenței de a se pronunța asupra legalității măsurilor preventive privative de libertate organelor judiciare care se pronunță în ultimă instanță în cauzele penale a fost realizată în exercitarea competenței sale constituționale prevăzute la art. 61 alin. (1) din Constituție. Totodată, Curtea a reținut că stabilirea, prin dispozițiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, a condiției de admisibilitate pentru obținerea despăgubirilor în fața instanței civile este în acord cu prevederile art. 126 alin. (2) din Constituție, conform cărora competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

73. De asemenea, Curtea Constituțională a reținut că, potrivit art. 5 paragraful 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor aceluiași art. 5, are dreptul la reparații, paragraful 5 al art. 5 din Convenție fiind imediat următor celui care prevede că orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală. În aplicarea normelor europene precitate, prin Hotărârea din 12 decembrie 2002, pronunțată în Cauza *N. C. împotriva Italiei*, paragraful 49, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dispozițiile art. 5 paragraful 5 din Convenție sunt aplicabile în cazul unei privări de libertate în condiții contrare prevederilor paragrafului 1 al acestui articol. S-a arătat, de asemenea, că dreptul la reparații prevăzut la paragraful 5 al art. 5 din Convenție presupune ca încălcarea dispozițiilor unuia dintre celelalte paragrafe să fie stabilită fie de către o instanță națională, fie de către o instituție prevăzută prin Convenție. Prin aceeași hotărâre, paragraful 52, s-a statuat că dreptul la reparații, garantat prin art. 5 paragraful 5 din Convenție, trebuie asigurat, în mod efectiv, cu un suficient grad de certitudine. De asemenea, prin Hotărârea din 27 septembrie 1990, pronunțată în Cauza *Wassink împotriva Olandei*, paragraful 37, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că stator contractante nu le este interzisă condiționarea acordării unei indemnizații de dovada ce trebuie făcută de către cel interesat care a suferit un prejudiciu rezultat din această încălcare, întrucât în domeniul art. 5 paragraful 5 calitatea de victimă este de conceput chiar în absența unui prejudiciu, dar nu există obligația de reparare fără să existe prejudiciu material sau moral ce are a fi reparat. În acest sens, dispozițiile art. 5 din Convenție condiționează acest drept la reparație de necesitatea stabilirii unei detenții ilegale, din perspectiva dispozițiilor art. 5 paragrafele 1—4, care consacră detenția legitimă. Astfel, în Hotărârea din 3 iunie 2003, pronunțată în Cauza *Pantea împotriva României*, paragraful 301, și dispozitivul hotărârii, pct. 3—6, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat atât încălcarea art. 5 paragraful 1 (arestarea fără existența unor rațiuni plauzibile că s-ar sustrage urmării penale, după comiterea unei infracțiuni), cât și, deopotrivă, încălcarea dispozițiilor art. 5 paragraful 3 (deținerea a fost ordonată de o persoană care nu avea calitatea de „magistrat”, în sensul Convenției, și persoana nu a fost condusă „de îndată” în fața unui asemenea magistrat), precum și încălcarea art. 5

paragraful 4 (deoarece tribunalul nu a statuat într-un termen scurt cu privire la legalitatea deținerii sale), dar și a art. 5 paragraful 5 (pentru a nu fi obținut reparație pentru detenție ilegală în dreptul intern), suma acordată petentului cu titlu de despăgubiri fiind una globală, însă cu temeuri juridice diferite, dar care se integrează dispozițiilor art. 5 din Convenție și susțin protejarea dreptului la libertate și siguranță ca drept fundamental al omului. Curtea reține, totodată, și Hotărârea din 25 august 1987, pronunțată în Cauza *Nölkenbockhoff împotriva Germaniei*, paragraful 36, prin care s-a statuat că nicio prevedere din Convenție nu dă acuzatului un drept la reparație pentru detenție provizorie legală, nici chiar în ipoteza închiderii urmării penale angajate contra persoanei.

74. În aceste condiții, având în vedere, pe de o parte, condiționarea acordării reparațiilor garantate prin art. 5 paragraful 5 din Convenție de constatarea de către o instanță națională a încălcării dispozițiilor art. 5 paragrafele 2—4 din Convenție, iar, pe de altă parte, cerința de asigurare efectivă cu un suficient grad de certitudine la nivel național a dreptului la reparații astfel garantat, Curtea a constatat că obligația organelor judiciare, prevăzute la art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, de a se pronunța, prin hotărârile definitive pe care le pronunță, cu privire la legalitatea măsurilor preventive privative de libertate dispuse pe parcursul procesului penal este în acord cu standardul de protecție prevăzut la art. 5 din Convenție. În acest sens, Curtea a constatat că dreptul la reparare a pagubei în cazul privării nelegale de libertate, prevăzut la art. 539 din Codul de procedură penală, constituie o preluare, prin normele procesual penale naționale, a dispozițiilor art. 5 paragraful 5 din Convenție. De asemenea Curtea a reținut că standardul de protecție prevăzut prin art. 5 paragraful 5 din Convenție este unul minim, statele membre fiind îndreptățite să ofere, prin legislația internă, o protecție juridică sporită libertății individuale, prin reglementarea dreptului la reparații și în alte situații decât cele expres rezultate din norma de la art. 5 paragraful 5 din Convenție. Curtea a reținut însă că modalitatea în care organele judiciare enumerate în cuprinsul dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală își îndeplinesc această obligație nu constituie o problemă de constituționalitate a textului criticat, ci reprezintă un aspect ce vizează interpretarea și aplicarea legii.

75. Cât privește susținerile potrivit cărora „acțiunea în repararea prejudiciului produs prin arestarea nelegală nu se deosebește cu nimic de acțiunea în răspundere civilă delictuală, astfel că nu se justifică impunerea unei cerințe suplimentare — respectiv condiția ca nelegalitatea măsurii privative de libertate să fie constatată printr-un act procedural penal anterior — față de reglementarea de drept comun”, Curtea a constatat că procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de privare nelegală de libertate este o procedură specială, fiind cuprinsă în Codul de procedură penală. Dispunerea acestor norme procesual penale în acest act normativ are relevanță din perspectiva stabilirii regimului juridic specific al acestei forme de răspundere a statului în raport cu regimul altor forme de răspundere juridică, de drept comun, cum ar fi răspunderea civilă delictuală, reglementată în art. 1.349 și art. 1.357—1.380 din noul Cod civil. Așadar, Curtea a reținut că procedura reglementată de art. 539 din Codul de procedură penală este o procedură specială care derogă de la dreptul comun în temeiul principiului „*specialia generalibus derogant*”. De asemenea Curtea a reținut că procedura specială, reglementată în art. 539 din Codul de procedură penală, vizează exclusiv cazurile de privare nelegală de libertate, iar nu alte drepturi fundamentale ale omului, pentru a căror lezare este necesară invocarea altor temeuri de drept, precum dispozițiile art. 252 și 253 din Codul civil sau art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care reglementează consecințele

încălcării unor drepturi personale nepatrimoniale, precum dreptul la imagine, demnitate, inclusiv dreptul la viață privată.

76. Cu referire la susținerile autorului excepției, potrivit cărora „cercetarea condiției nelegalității măsurii privative de libertate ar trebui să cadă în sarcina instanței civile investite cu soluționarea cererii de despăgubire”, Curtea a observat că, potrivit unora dintre instanțele naționale, în măsura în care caracterul nelegal al măsurii privative de libertate a fost stabilit de instanța penală, reevaluarea acestui aspect de către instanța civilă este contrară normelor procesual penale ale art. 539. Aceleași instanțe naționale apreciază însă că o atare evaluare a legalității măsurii privative de libertate ar putea fi realizată de către instanța civilă numai dacă instanța penală a omis sau cadrul procesual nu i-a impus să statueze asupra acestui aspect ori pentru alte motive de nelegalitate decât cele analizate de organele judiciare în cadrul controlului legalității măsurilor preventive privative de libertate în cursul procesului penal sau în măsura în care hotărârile „intermediare” prin care a fost verificată legalitatea măsurilor preventive au fost absolut nemotivate ori alte asemenea motive identificate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, prin raportare la prevederile art. 5 paragrafele 1—4 din Convenție, respectiv art. 9 din Codul de procedură penală. Curtea a reținut însă că aceste din urmă aspecte nu sunt veritabile critici de neconstituționalitate, ci, în realitate, privesc modul de interpretare și aplicare a prevederilor de lege criticate. O eventuală problemă de practică neunitară a instanțelor naționale cu privire la competența instanței civile de a se pronunța referitor la legalitatea măsurii privative de libertate nu intră sub incidența controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională, ci este de competența instanței supreme, având în vedere rolul său, consacrat constituțional, de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești.

IX. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

77. Analizând jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în procedurile de unificare a practicii judiciare, au fost identificate ca fiind relevante:

— *Decizia nr. 41 din 21 noiembrie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 115 din 10 februarie 2017*, prin care a fost respinsă, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Timișoara — Secția I civilă, în Dosarul nr. 1.466/30/2015, prin care se solicita, în interpretarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, a se stabili dacă privarea nelegală de libertate trebuie să rezulte explicit din actele jurisdicționale menționate în cuprinsul acestui articol sau poate fi și implicită, dedusă din hotărârea definitivă de achitare;

— *Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 946 din 29 noiembrie 2017*, prin care s-a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Timișoara și s-a stabilit că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate trebuie să fie constatat explicit prin actele jurisdicționale prevăzute în cuprinsul acestuia și că hotărârea judecătorească de achitare, prin ea însăși, nu poate constitui temei al stabilirii caracterului nelegal al măsurii privative de libertate;

— *Decizia nr. 76 din 12 noiembrie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 215 din 19 martie 2019*, prin care s-a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă, în Dosarul

nr. 4.343/180/2014, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile, și s-a stabilit că legea aplicabilă dreptului la repararea pagubei de către stat ca urmare a unei hotărâri de achitare ulterioare hotărârii definitive de condamnare este cea în vigoare la momentul rămânerii definitive a hotărârii de achitare, stabilit după regulile prevăzute de art. 416—417 din Codul de procedură penală din 1968, respectiv art. 551 și 552 din Codul de procedură penală din 2010;

— *Decizia nr. 11 din 17 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 613 din 24 iulie 2019*, prin care s-a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția penală, în dosarele nr. 2.309/107/2018 și nr. 2.366/107/2018, și s-a stabilit că, în aplicarea art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul legal sau nelegal al privării de libertate în cursul procesului penal a inculpatului achitat prin hotărâre definitivă nu se poate stabili pe calea contestației la executare întemeiate pe prevederile art. 598 alin. (1) lit. d) sau art. 598 alin. (1) lit. c) teza I din Codul de procedură penală.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

78. Prin raportul întocmit în cauză, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, judecătorii-raportori au apreciat că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, prevăzute de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

79. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, prin raportul întocmit de judecătorii-raportori se constată următoarele:

80. Temeiul sesizării de față îl constituie prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora „*Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată*”.

81. Reglementând, în cuprinsul textului anterior citat, procedura pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, ca mijloc de asigurare a unei practici judiciare unitare în interpretarea și aplicarea legii de către instanțele judecătorești, alături de mecanismul recursului în interesul legii, legiuitorul a instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, condiții care se cer a fi întrunite în mod cumulativ, după cum urmează:

— existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță;

— cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze pricina;

— ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată; din perspectiva acestei condiții, trebuie verificat dacă sunt întrunite premisele de analiză ale acesteia, și anume:

a) existența unei chestiuni de drept apte a primi o dezlegare de principiu;

b) problema pusă în discuție trebuie să fie una veritabilă, susceptibilă să dea naștere unor interpretări diferite și, prin urmare, să prezinte un anumit nivel de dificultate;

c) chestiunea de drept să fie esențială, în sensul că de lămurirea ei depinde soluționarea pe fond a cauzei, context în care noțiunea de „soluționare pe fond” trebuie înțeleasă în sens larg, incluzând nu numai problemele de drept material, ci și pe cele de drept procesual, cu condiția ca de rezolvarea acestora să depindă soluționarea pe fond a cauzei, astfel cum s-a conturat jurisprudența instanței supreme în cadrul acestui mecanism de unificare a practicii judiciare;

— chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate; și

— asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

82. Evaluând elementele sesizării, pentru a stabili dacă se verifică îndeplinirea simultană a condițiilor ce permit declanșarea acestui mecanism de unificare a practicii judiciare, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că doar două din cele cinci cerințe, anterior enunțate, sunt întrunite.

83. Concret, sunt îndeplinite aspectele de admisibilitate legate de titularul sesizării, stadiul soluționării pricinii în care sesizarea a fost promovată, precum și inexistența unui recurs în interesul legii în curs de soluționare cu acest obiect, *nefiind însă întrunite cerințele de substanță ale obiectului sesizării*, anume cerința ca aceasta să vizeze o chestiune de drept veritabilă, cu un anumit nivel de dificultate, condiția referitoare la nestatuarea anterioară de către instanța supremă în cadrul unui mecanism de unificare a practicii judiciare asupra chestiunii ce face obiectul sesizării și nici condiția noutății, potrivit celor ce se vor arăta în continuare.

84. Primele două condiții de admisibilitate sunt îndeplinite având în vedere că, potrivit instanței de trimitere — Curtea de Apel Bacău —, cauza se află pe rolul acesteia, ca instanță competentă să judece în apel în ultimă instanță, conform prevederilor art. XVIII din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările ulterioare.

85. Litigiile cu un astfel de obiect intră în competența de soluționare în primă instanță a tribunalului în a cărui circumscripție domiciliază reclamantul, conform dispozițiilor art. 541 alin. (3) din Codul de procedură penală, iar calea de atac se soluționează de curtea de apel ierarhic superioară tribunalului care a dat soluția în primă instanță.

86. Se constată că, potrivit comunicării Ministerului Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se analizează practica judiciară, în vederea promovării unui recurs în interesul legii cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării de față.

87. În ceea ce privește *cerința noutății*, se reține că instanța de trimitere a solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul prevederilor art. 519 din Codul de procedură civilă, pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

— *dacă art. 539 din Codul de procedură penală se referă doar la măsurile preventive privative de libertate sau și la caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare;*

— *în caz afirmativ, dacă, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii*

definitive a hotărârii judecătorești de condamnare trebuie să fie constatată explicit prin hotărâre definitivă a instanței de judecată investite cu judecata cauzei penale și dacă sintagma „hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei” include și hotărârea pronunțată în soluționarea unui recurs în casație.

88. Textul din Codul de procedură penală a cărui interpretare o solicită instanța de trimitere are următorul conținut:

„Art. 539. — (1) *Are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată nelegal de libertate.*

(2) *Privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei.*”

89. Această normă a făcut obiectul unor sesizări adresate anterior instanței supreme în cadrul mecanismelor de unificare a practicii judiciare — atât în materie civilă, cât și în materie penală — și, în cuprinsul deciziilor de soluționare a acestora, în esență, s-a reținut că reglementarea din cuprinsul art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 135/2010, este similară celei din art. 504 alin. 2 și 3 din Codul de procedură penală anterior, astfel încât s-a conchis că procedura penală actuală nu conține o soluție legislativă nouă. O atare constatare corespunde și celor reținute de Curtea Constituțională în deciziile de respingere a excepțiilor de neconstituționalitate a prevederilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, în cuprinsul Deciziei nr. 48 din 16 februarie 2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 346 din 5 mai 2016), al Deciziei nr. 179 din 29 martie 2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 306 din 21 aprilie 2016) sau al Deciziei nr. 271 din 10 mai 2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 519 din 11 iulie 2016).

90. În consecință, pentru neîntrunirea condiției noutății chestiunii de drept — distinctă de aceea a nestatuării anterioare de către instanța supremă în cadrul unui mecanism cu efecte obligatorii pentru toate instanțele —, reținându-se și existența unei practici neunitare deja consistente, prin Decizia nr. 41 din 21 noiembrie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept s-a respins, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Timișoara — Secția I civilă, în Dosarul nr. 1.466/30/2015, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept care decurge din interpretarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, în sensul de a stabili dacă privarea nelegală de libertate trebuie să rezulte explicit din actele jurisdicționale menționate în cuprinsul acestui articol sau poate fi și implicită, dedusă din hotărârea definitivă de achitare.

91. Aceleași rațiuni referitoare la neîntrunirea cerinței noutății se verifică întocmai și cu privire la sesizarea de față, sens în care prezintă relevanță paragrafele 83—100 din Decizia nr. 41 din 21 noiembrie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

92. Ca urmare a constatării existenței unei practici judiciare neunitare de natură a impune a se recurge la mecanismul de control *a posteriori*, Colegiul de conducere al Curții de Apel Timișoara a formulat o sesizare cu recurs în interesul legii, solicitând o decizie de interpretare unitară a dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală.

93. Prin Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 946 din 29 noiembrie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent

să judece recursul în interesul legii a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Timișoara și a stabilit că „în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate trebuie să fie constatat explicit prin actele jurisdicționale prevăzute în cuprinsul acestuia. Hotărârea judecătorească de achitare, prin ea însăși, nu poate constitui temei al stabilirii caracterului nelegal al măsurii privative de libertate”.

94. Referitor la condiția *privind existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată*, astfel cum s-a enunțat în precedent, se cer a fi verificate premisele acestei cerințe legale, și anume: existența unei chestiuni de drept apte a primi o dezlegare de principiu; problema pusă în discuție să fie una veritabilă, susceptibilă să dea naștere unor interpretări diferite și, prin urmare, să prezinte un anumit nivel de dificultate; chestiunea de drept să fie esențială, în sensul că de lămurirea ei depinde soluționarea pe fond a cauzei, context în care noțiunea de „soluționare pe fond” trebuie înțeleasă în sens larg, incluzând nu numai problemele de drept material, ci și pe cele de drept procesual, cu condiția ca de rezolvarea acestora să depindă soluționarea pe fond a cauzei, astfel cum s-a conturat jurisprudența instanței supreme în cadrul acestui mecanism de unificare a practicii judiciare, atât în materie civilă, cât și în materie penală.

95. În cadrul sesizării de față se impune analizarea acestei cerințe cumulativ cu *cerința nestatuării anterioare de către instanța supremă, prin intermediul unor decizii obligatorii* pentru toate instanțele judecătorești, întrucât caracterul veritabil și un anumit grad de dificultate și complexitate al unei chestiuni de drept, deși pot exista în sine, se diminuează în contextul în care devin incidente dezlegări obligatorii deja pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în cadrul mecanismelor de unificare a practicii judiciare.

96. Prin cele două întrebări formulate în cauză, instanța de trimitere a apreciat că norma cuprinsă în art. 539 din Codul de procedură penală prezintă neclarități și, prin aceasta, riscul de a fi aplicată în continuare neunitar în practica judiciară, sub trei aspecte:

— din formularea art. 539 alin. (1) din Codul de procedură penală nu se poate stabili cu certitudine dacă cerința privării nelegale de libertate are în vedere doar măsurile preventive privative de libertate sau norma vizează și caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare; în altă formulare a aceleiași instanțe de trimitere, dacă în cuprinsul noțiunii de proces penal se include și faza de executare a hotărârilor judecătorești definitive;

— în cazul în care textul de la alin. (1) al art. 539 are în vedere ambele variante, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare trebuie să fie constatat explicit prin hotărâre definitivă a instanței de judecată investite cu judecata cauzei penale; și

— dacă sântagma „hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei” include și hotărârea pronunțată în soluționarea unui recurs în casație.

97. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că sesizarea astfel formulată, deși prezintă aparența unei chestiuni de drept esențiale (întrucât de lămurirea acesteia depinde soluționarea cauzei pe fond), aptă a primi o dezlegare de principiu, nu reprezintă o chestiune de drept veritabilă și nu are nivelul de

dificultate care să permită a se recurge la procedura hotărârii prealabile, întrucât, în soluționarea cauzei, instanța de trimitere era ținută să observe și să facă aplicarea corespunzătoare a dezlegărilor obligatorii ce se regăsesc deja în cuprinsul Deciziei nr. 15 din 18 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii.

98. Se reține că, atât în procedura recursului în interesul legii, cât și în procedura hotărârilor prealabile, instanța supremă, în cadrul acestor competențe specifice și în limitele investirii sale, dă anumite *dezlegări de principiu* unor probleme sau chestiuni de drept, în timp ce instanțele judecătorești pentru care aceste decizii sunt obligatorii, potrivit art. 517 alin. (4) și art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă, fac aplicarea lor în activitatea de îndeplinire a justiției, în cadrul tuturor cauzelor concrete în care respectivele dezlegări sunt incidente, respectiv atât în spețele cu circumstanțe de fapt identice, cât și în pricini cu circumstanțe doar similare.

99. Mecanismul hotărârii prealabile nu poate fi activat ori de câte ori o speță — în care este incident un text interpretat sau în care își găsește aplicabilitatea o chestiune de drept dezlegată de instanța supremă în cadrul mecanismelor de unificare a practicii judiciare — are circumstanțe particulare sau prezintă elemente de fapt parțial diferite de cele ale cauzei în care hotărârea prealabilă a fost pronunțată ori care au constituit numitorul comun al celor analizate în procedura recursului în interesul legii.

100. În raport cu obiectul sesizării de față, se constată că circumstanțele concrete ale cauzei cu a cărei judecare este investită Curtea de Apel Bacău nu sunt de natură a contura aspecte de drept neanalizate de instanța supremă în deciziile de unificare invocate sau care ar indica o altă perspectivă juridică a aceleiași chestiuni de drept.

101. Mai mult decât atât, însăși instanța de trimitere citează din considerentele Deciziei nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată în recurs în interesul legii, dezlegările incidente pentru chestiunile de drept invocate în sesizare.

102. Astfel, referitor la împrejurarea dacă, în contextul art. 539 alin. (1) din Codul de procedură penală, privarea nelegală de libertate ar putea avea în vedere doar măsurile preventive privative de libertate, nu și privarea nelegală de libertate în executarea pedepsei privative de libertate (închisoare cu executare), se constată, din perspectiva unei interpretări literale, că norma invocată se referă la dreptul la repararea pagubei *al persoanei care, în cursul procesului penal, a fost privată în mod nelegal de libertate*, fără a distinge după cum privarea de libertate a fost urmarea unei măsuri preventive privative de libertate, a unei pedepse sau a altei sancțiuni penale. Cum norma analizată nu conține astfel de distincții, nici interpretului nu îi este permis să le facă, potrivit principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*.

103. Drept urmare, art. 539 alin. (1) din Codul de procedură penală nu reglementează dreptul la repararea pagubei numai în favoarea persoanelor care au fost private în mod nelegal de libertate exclusiv în baza unei măsuri preventive privative de libertate și, cu atât mai puțin, nu exclude același drept pentru persoanele care au fost private în mod nelegal de libertate în baza unui mandat de executare a pedepsei privative de libertate (închisoare cu executare).

104. Pe de altă parte, în paragraful 42 al Deciziei nr. 15 din 18 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii se face referire expresă la intervenirea privării nelegale de libertate „în cursul procesului, cu toate fazele acestuia (urmărire penală, cameră preliminară, judecată sau executare)”, iar în

paragraful 41 al aceleiași decizii se detaliază aspecte referitoare la analiza eventualului caracter nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânării definitive a hotărârii judecătorești de condamnare „(în faza de executare a pedepsei)”, etapă procesuală incompatibilă cu dispunerea unor măsuri preventive privative de libertate.

105. În consecință, Decizia de recurs în interesul legii nr. 15 din 18 septembrie 2017 a instanței supreme oferă toate elementele de drept necesare pentru ca instanța de trimitere să poată stabili dacă faza de executare a unei hotărâri judecătorești definitive este integrată procesului penal și să răspundă, pe cale de consecință, la prima întrebare ce face obiectul trimiterii.

106. Similar, textul din legea procesual penală face trimitere la privarea nelegală de libertate „în cursul procesului penal”, fără a exclude vreuna dintre cele patru faze ale acestuia, atunci când acestea sunt parcurse în totalitate (întrucât, în cazul achitării, în mod evident, va lipsi faza de executare a unei pedepse privative de libertate).

107. Simpla împrejurare că în dispozitivul Deciziei nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată în recurs în interesul legii, se menționează că: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate trebuie să fie constatat explicit prin actele jurisdicționale prevăzute în cuprinsul acestuia” nu înseamnă că dezlegarea astfel dată nu este valabilă și în privința privării nelegale de libertate intervenite pe durata executării unei pedepse privative de libertate. Circumstanțierea dezlegării de principiu date, prin decizia menționată, la măsurile preventive privative de libertate — cauză a privării nelegale de libertate — a fost impusă de limitele sesizării stabilite prin memoriul de recurs în interesul legii, consecință directă a faptului că practica judiciară a fost generată în principal în cauzele cu un atare obiect.

108. În plus, aplicabilitatea aceleiași dezlegări și pentru cazul în care privarea nelegală de libertate derivă din punerea în executare a unui mandat de executare a pedepsei închisorii se impune și în considerarea unui argument *a fortiori*, ce se identifică, de asemenea, în Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, paragraful 50.

109. Dacă legiuitorul român a stabilit prin dispozițiile legii procesuale penale principiul răspunderii obiective a statului sub aspectul reparațiilor pe care le acordă celui care a suferit în mod injust de pe urma unei privări nelegale de libertate în baza unei măsuri preventive privative de libertate (care se poate fundamenta pe fapte, indicii sau suspiciuni rezonabile care nu trebuie să fie de același nivel cu cele necesare pentru fundamentarea unei condamnări), cu atât mai mult aceeași răspundere obiectivă poate fi antrenată în cazul în care privarea nelegală de libertate decurge din punerea în executare a unui mandat de executare a pedepsei închisorii, aplicată printr-o hotărâre penală definitivă.

110. În ceea ce privește caracterul explicit al constatării caracterului nelegal al privării de libertate decurgând din punerea în executare a pedepsei privative de libertate — al doilea aspect sesizat de instanța de trimitere — dezlegarea acestei chestiuni a fost stabilită fără echivoc în cuprinsul dispozitivului Deciziei nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, aplicabilă *mutatis mutandis* și în cazul în care premisa este aceea a privării nelegale de libertate prin punerea în executare a unui mandat de executare a pedepsei închisorii. În cuprinsul deciziilor de unificare a practicii judiciare nu se menționează că noțiunea de „caracter explicit” ar trebui să vizeze inserarea *ad litteram*, exclusiv în dispozitivul actelor procedurale enumerate de text, a constatării caracterului nelegal

al privării de libertate, subliniindu-se, în schimb, necesitatea constatării neechivoce a acestui caracter în cuprinsul actelor procedurale prevăzute limitativ de art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală. În considerarea principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, o atare dezlegare este obligatorie în toate situațiile în care se invocă o privare nelegală de libertate intervenită în cursul procesului penal, fiind irelevant dacă ea este consecința dispunerii unei măsuri preventive sau a aplicării unei sancțiuni penale privative de libertate.

111. În ceea ce privește cel de-al treilea aspect sesizat — dacă sintagma „hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei” include și hotărârea pronunțată în soluționarea unui recurs în casație —, se constată că și acesta este dezlegat neechivoc în cuprinsul Deciziei nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, paragraful 34.

112. Recursul în casație este o cale extraordinară de atac, reglementată de dispozițiile art. 433—451 din Codul de procedură penală, care urmărește să supună Înaltei Curți de Casație și Justiție judecarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile.

113. Potrivit art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală, recursul în casație poate fi exercitat împotriva unei decizii pronunțate de curțile de apel și de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanțe de apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor. Această cale de atac se poate declanșa, așadar, numai împotriva unei hotărâri rămase definitivă fie potrivit art. 551 pct. 4 din Codul de procedură penală — în cazul în care s-a respins apelul, la data la care s-a pronunțat decizia de instanța de apel —, fie conform art. 552 alin. (1) din Codul de procedură penală — la data pronunțării acesteia, atunci când apelul a fost admis și procesul a luat sfârșit în fața instanței de apel.

114. Prin urmare, cum hotărârea pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului în casație este o hotărâre definitivă, rezultă că nu există vreun temei pentru ca aceasta să fie exclusă din categoria hotărârilor definitive ale instanțelor de judecată investite cu judecarea cauzei, la care se referă art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală.

115. Arestarea preventivă nelegală și detenția nelegală în baza unei condamnări definitive implică analiza unor temeuri parțial diferite, însă aceste distincții nu sunt de esența problemei de drept ce face obiectul trimiterii prealabile.

116. Diferențierea între nelegalitatea hotărârii definitive anulate într-o cale extraordinară de atac, cum este cea a recursului în casație, și caracterul — legal sau nelegal — al privării de libertate intervenite deja în baza acestei decizii definitive, anterior casării ei, problemă pe care o ridică de fapt speța de față, reprezintă doar un aspect particular, de aplicare într-o cauză concretă a dezlegării de principiu date prin Decizia nr. 15 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii. Instanța de trimitere este, prin urmare, unica îndrituită să aprecieze și să statueze asupra acestor aspecte în planul aplicării în cauză a dispozițiilor art. 539 din Codul de procedură penală, în lumina tuturor deciziilor obligatorii relevante pronunțate de instanța supremă și a exigențelor art. 5 paragraful 1 lit. a) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum au fost dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (de exemplu, Hotărârea din 21 octombrie 2013, Marea Cameră, pronunțată în Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, Hotărârea din 10 iunie 1996, Marea Cameră, pronunțată în Cauza *Benham contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*, și Hotărârea din 29 mai 1997, pronunțată în Cauza *Tsirlis și Kouloumpas împotriva Greciei*).

117. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 521 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

În numele legii,

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă, în Dosarul nr. 1.001/103/2018, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

— *dacă art. 539 din Codul de procedură penală se referă doar la măsurile preventive privative de libertate sau și la caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare;*

— *iar în caz afirmativ, dacă, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, caracterul nelegal al arestării unei persoane ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare trebuie să fie constatat explicit prin hotărâre definitivă a instanței de judecată învestite cu judecata cauzei penale și dacă sintagma „hotărârea definitivă a instanței de judecată învestită cu judecarea cauzei” include și hotărârea pronunțată în soluționarea unui recurs în casație.*

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 17 februarie 2020.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Mitroi

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

